

Jarduerak

3. Unitatea: Herrien eta habitaten aniztasuna

1. Jarduera:

Izenburua: Afrika anitza

Kategoria: EREIN

Aurkezpena:

3. unitatearen testutik abiatuta, ikasleak Afrikako kontinentearen ezagutzara hurbilduko dira eta ezagutza horretan sakonduko dute, haren kultura, geografia, habitat eta abarren bidez. Petersen munduko mapa eskainiko da, Mercatorren mapari kontrajarrita. Azalduko da Petersen proiektzioa munduaren irudi eurozentrikotik ihes egiten saiatzen dela, Mercator proiektzioak Europa, Errusia eta Kanadako iparraldea benetan diren baino askoz handiagoak irudikatzen baititu.

Helburu didaktikoak:

1. Ikasleak Afrikako aniztasunera hurbildu.
2. Afrikako etnien aniztasuna ezagutu.
3. Afrikako hizkuntza-aniztasunera hurbildu.
4. Eskualde klimatiko eta ekologiko nagusiak ezagutu.

Oinarrizko gaitasun transbertsalak:

1. Hitzezko zein hitzik gabeko komunikaziorako eta komunikazio digitalerako gaitasuna.

2. Ikasten eta pentsatzen ikasteko gaitasuna.

Oinarrizko Ikasgai eta Gaitasun diziplinarrak:

1. Geografia eta Historia (Gaitasun sozial eta zibikoa).
2. Balio etikoak (Gaitasun sozial eta zibikoa).
3. Hezkuntza plastikoa, bisuala eta ikus-entzunezkoa (Gaitasun artistikoa).
4. Biologia eta Geologia (Gaitasun zientifikoa).

Jarduerarekin transmititu nahi diren funtsezko mezuak:

Afrika oso lurralde zabala duen kontinentea da, askotarikoa, eskualde handiak dituena, bata bestetik bere geografiaren, klimaren, kulturaren, hizkuntzen eta abarren arabera bereizitakoak.

Ikasgelan kontuan hartu beharreko funtsezko alderdiak - "abisua":

- Arreta eman Afrika kontinente uniforme gisa ikustearen irudi mugatuari, batzuetan herrialde gisa, eta ez 54 herrialde, mila milioi pertsona eta ezin konta ahala etnia, ahots, habitat eta kultura dituen kontinente gisa.

Garapena:

Bost talde osatuko dira, eta, Afrikako mapa zuri batean (Petersen bertsioa), ikasleek kontinenteko etnia eta hizkuntza nagusiak, habitat natural nagusiak, eskualde klimatikoak eta kontinentearen orografia kokatuko

dituzte. Talde bakoitzak alderdi bat aukeratuko du bere mapan erakusteko:

- Etniak.
- Hizkuntzak.
- Habitat naturalak.
- Eremu klimatikoak.
- Orografia.

Horretarako, ikasleek hainbat teknika erabil ditzakete: marrazkia, collagea, argazkiak eta abar. Mapak ikasgelan jarriko dira ikusgai.

Aurreikusitako iraupena:

- Ordu eta erdi.

Laguntzarako materialak:

- https://www.alternativa3.com/xarxaes-colescj/wp-content/files_mf/mapapersongd.pdf

- <https://books.openedition.org/irdeditions/8340>
- <https://etniasdelmundo.com/>
- <https://es.wikipedia.org/wiki/Archivo:LanguesAfrique.jpg>
- <https://elpais.com/planeta-futuro/africa-no-es-un-pais/>
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Langues_d%27Afrique

Jarduera ixteko:

Ariketan gertatutakoari buruzko gogoeta kolektiborako espazio bat irekiko da. Hona hemen hausnarketa eta eztabaida sortzen lagundu dezaketen zenbait galdera:

- Zer egin zaizue deigarrien?
- Zer ikasi dugu?
- Zertaz ohartu gara?
- Nola sentitu gara?

2. Jarduera:

Izenburua: Afrikaren Biodibertsitatea

Kategoria: JOLASTU

Aurkezpena:

3. unitatearen testutik abiatuta, ikasleak Afrikako kontinentearen ezagutzara hurbilduko dira eta ezagutza horretan sakonduko dute, haren kultura, geografia, habitat eta abarren bidez. Jarduera honetan ikusiko dugu Afrika dela planetako biodibertsitate-erreserbarik handiena, eta animalia, landare eta itsas ekosistema ugari dituela.

Helburu didaktikoak:

1. Afrikako eremu klimatiko nagusiak ezagutu.
2. Ikasleak Afrikako biodibertsitatera hurbildu.

Oinarrizko gaitasun transbertsalak:

1. Hitzezko zein hitzik gabeko komunikaziorako eta komunikazio digitalerako gaitasuna.
2. Ikasten eta pentsatzen ikasteko gaitasuna.

Oinarrizko Ikasgai eta Gaitasun diziplinarrak:

1. **Geografia eta Historia** (Gaitasun sozial eta zibikoa).

2. **DBHko 1. mailako Biologia eta Geologia** (Gaitasun zientifikoa).
3. **Hezkuntza plastikoa, bisuala eta ikus-entzunezkoa** (Gaitasun artistikoa).

Jarduerarekin transmititu nahi diren funtsezko mezuak:

- Afrika oso lurralde zabala duen kontinentea da, askotarikoa, eskualde handiak dituena, bata bestetik bere geografiaren, klimaren, kulturaren, hizkuntzen eta abarren arabera bereizitakoak.
- Planetako basoen % 17 dauka, eta basamortu handiena, Sahara.
- Afrikak animalien, landareen eta itsasoaren biodibertsitate aberats eta askotarikoa du, eta horiek klima-aldaketa arintzeko mekanismoak dira.

Ikasgelan kontuan hartu beharreko funtsezko alderdiak - "abisua":

- Arreta eman Afrika kontinente "uniforme" gisa aurkezten duen diskurtso mugatuari.

Garapena:

1. ZEREGINA: Hasteko, irakasleek jardueraren helburuak, garapena eta egin beharreko lanak aurkeztuko dizkiete ikasleei. Ondoren, lauzpabost ikasleko 5 talde osatuko dira. Taldeak irakasleek egokitzen jotzen dituzten irizpideen arabera osatu ahal izango dira, eta ikasleei horien osaketa erabakitzen uztea ere badago.

2. ZEREGINA: Taldeak osatu ondoren, talde bakoitzari honako hauek eman-
go zaizkio:

- 9 animalia-zerrenda. Bost zerrenda emango zaizkie animalia desberdinekin.
- Bilatu behar duten animalia bakoitzaren argazkia duen fitxa.
- Animalia bakoitzari buruz bilatu behar dituzten datuak jasotzen dituen fitxa.

Talde bakoitzak kolore bat izango du (urdina, horia, berdea, morea eta gorria). Ondoren, ikasleek argazki bat eta informazio bat bilatu beharko dute beren zerrendako 9 animalietako bakoitzari buruz. Argazkiak moztu, eta animalia bakoitzari dagokion fitxa osatuko dute haren datuekin.

3. ZEREGINA: 5 taldeek beren zerrendako animalia guztien informazioa, argazkiak eta informazio-fitxak dituztenean, kartoi mehezko horma-irudi batean itsatsiko dira. Horma-irudiaren alde batean, argazki guztiak itsatsiko dira bertikalean, eta horma-irudiaren beste aldean, deskribapen guztiak, horiek ere bertikalean.

Ondoren, txandaka, talde bakoitzak 5 minutu izango ditu animalien argazki kopuru ahalik handiena bakoitza bere deskribapenarekin lotzeko (taldeak egin ez dituen zerrendetatik). Denbora amaituta, behar bezala erlazionatuta dauden argazki eta deskribapenen kopurua kontatuko da. Bikote gehien elkartzen dituen taldeak irabaziko du.

Aurreikusitako iraupena:

- **1. zeregina:** 10 minutu.
- **2. zeregina:** ordubete (saio 1).

Beharrezkoa izanez gero, taldeek eskola-orduetatik kanpo lan egin dezakete eta 2. zeregina entregatzeko egun batzuetako epea eman dakieke.

- 3. zeregina: ordubete (saio 1).

OHARRA: **Ezarritako denbora gutxi gorabeherakoa da. Lanean ari diren ikasleen ikaste-erritmoen, malgutasun instituzionalaren, irakaskuntza-denboren eta abarren arabera egokitzea gomendatzen da.*

Laguntzarako materialak:

- Animalien zerrenda (1. eranskina).
- Animalia bakoitzarentzako datu-fitxa (2. eranskina).
- Klima Afrikan: https://es.wikipedia.org/wiki/Clima_de_%C3%81frica
- Afrikako eremu klimatikoaren mapa: https://es.wikipedia.org/wiki/Clima_de_%C3%81frica#/media/Archivo:Koppen-Geiger_Map_Africa_present.svg
- Afrikako animaliak. Habitata eta Ezaugarriak: <https://animalesde.net/africa-la-historia-no-conocias/>
- Fauna Afrikarra: https://es.wikipedia.org/wiki/Fauna_de_%C3%81frica — <http://www.ikuska.com/Africa/natura/fauna/index.htm>

Jarduera ixteko:

Ariketan gertatutakoari buruzko gogoeta kolektiborako espazio bat irekiko da. Hona hemen hausnarketa eta eztabaida sortzen lagundu dezaketen zenbait galdera:

- Zer egin zaizue deigarrien?
- Zer ikasi dugu?
- Zertaz ohartu gara?
- Nola sentitu gara?

1. ERANSKINA: Animalien zerrendak

1. TALDEA	
1	Elefante-satitsua
2	Tse-tse eulia
3	Dromedarioa edo gamelu arabiarra
4	Balea australa
5	Fakokeroa
6	Jako loroa
7	Milazango erraldoi afrikarra
8	Urde inurrijalea
9	Tarantula Goliat afrikarra

2. TALDEA	
1	Mantofasmatodeoak edo gladiatore afrikarrak
2	Bular liladun txoria
3	Basamortuko trikua
4	Euri afrikarreko igel beltza
5	Elefante afrikarra
6	Ñua
7	Bufalo afrikarra
8	Erribera-untxia
9	Ostruka

3. TALDEA

1	Pinguinoa
2	Zizarea
3	Gepardoa
4	Lehoia
5	Marradun hiena
6	Marrazo zuria
7	Jirafa
8	Lurmturreko itsas txakurra
9	Zebra

4. TALDEA

1	Quelea-quelea
2	Bufoak
3	Hipopotamoa
4	Tximeletak
5	Orixa
6	Mudskippers (Gobidoak)
7	Errinozeroa
8	Lurmuturreko azukre-txoria
9	Fennec azeria edo Basamortuko azeria

5. TALDEA

1	Arrano afrikarra
2	Lemurra
3	Termitak
4	Martin arrantzalea
5	Babuinoa
6	Inpala
7	Gorila
8	Lehoinabarra
9	Katu-arraina

ARGAZKIA

--

2. ERANSKINA: Dateun fitxa

Mota (Ugaztuna, hegaztia, intsektua eta abar):	
Deskribapen morfologikoa:	
Jokabidea: <ul style="list-style-type: none">• Nola antolatzen den• Ehiza eta dieta• Ugalketa eta bizitza-zikloa• Komunkazioa	
Bizi den habitata: basamortua, sabana eta abar.	
Datu bitxia:	

3. Jarduera:

Izenburua: Nirekin ekarri nuen hizkuntza: soinu hau egiten du Afrikak Euskadin

Kategoria: TXIRIKORDATU

Aurkezpena:

Afrikak altxor bat zaintzen du: modu heterogeneoan erabiltzen diren 2.000 hizkuntza inguru. Batzuek, hala nola *yorubak* edo *swahiliak*, 40 milioi hitun baino gehiago dituzte, eta beste batzuek, *laal* edo *shabo* hizkuntzek adibidez, ez dute ehun baino gehiago.

Jarduera honetan, gure auzoan edo hirian entzuten diren hizkuntzetako batzuk ikusiko ditugu, eta, horrela, Euskadin Afrikako biztanleria migratzaileari esker, dagoen hizkuntza-aberastasuna ezagutuko dugu, haien kultura, tradizioak eta ama-hizkuntza ekarri baitituzte.

Beraien herrialdeetako dialektoak ezagutuko ditugu, eta nola saiatzen diren distantziatik horiei bizirik eusten, beren nortasuna ez galtzeko.

Helburu didaktikoak:

1. Gure auzo edo hiriko hizkuntza-aniztasunera hurbildu.
2. Hizkuntzen aniztasuna balio kultural gisa baloratu.
3. Gure auzo edo hiriko elkarte

- mugimendua ezagutu.
4. Kulturarteko herritartasun inklusiboa eraikitzen lagundu.
5. Kultura desberdinen arteko aniztasuna eta elkarrizketa errespetatu.
6. Gizakien arteko berdintasun intrintsekoa errespetatu, diskriminazioa eragotziz eta bizikidetzat sustatu.

Oinarrizko gaitasun transbertsalak:

1. Hitzezko zein hitzik gabeko komunikaziorako eta komunikazio digitalerako gaitasuna.
2. Ikasten eta pentsatzen ikasteko gaitasuna.
3. Elkarbizitzarako gaitasuna.
4. Ekimenerako eta espiritu ekintzaileerako gaitasuna.
5. Izaten ikasteko gaitasuna.

Oinarrizko Ikasgai eta Gaitasun diziplinarrak:

1. **Euskara eta euskal literatura eta gaztelania eta espainiar literatura** (Gaitasuna komunikazio linguistiko eta literarioan).
2. **Geografia eta Historia** (Gaitasun sozial eta zibikoa).
3. **Balio etikoak** (Gaitasun sozial eta zibikoa).
4. **Hezkuntza plastikoa, bisuala eta ikus-entzunezkoa** (Gaitasun artistikoa).

Jarduerarekin transmititu nahi diren funtsezko mezuak:

- Munduan hitz egiten diren hizkuntzen herena Afrikakoa da

- (1.000 hizkuntza baino gehiago).
- Afrikako kontinentean, hizkuntza autoktonoekin eta eskualdeetakoekin batera, potentzia kolonizatzaileek sartutako Europako hizkuntzak bizi dira.
- Afrikako egungo hizkuntza-mapa Europako hizkuntzen erabilera inposatu zuen kolonizazio-prozesuaren ondorioa da.
- Europako hizkuntzak konkistatze-ko tresna gisa erabili ziren kolonizazioan.

Ikasgelan kontuan hartu beharreko funtsezko alderdiak - "abisua":

- Ikasgelan izan daitezkeen diskurtso arrazistak identifikatu.
- Ikasgelan arrazializatutako ikasleak baldin baditugu, haien erreakzioei arreta eman.

Garapena:

Jardueraren helburua da kultur aniztasun nabarmena duten auzo eta hirietan gizarteratzea, partaidetza zentzua eta herritarren bizikidetzat positiboa sustatzea. Horretarako, ikasleek hurbilen duten migrazio-komunitatearekin elkarreraginean aritzeko jarduera bat garatuko dugu.

1. ZEREGINA: Hasteko, irakasleek jardueraren helburuak, garapena eta egin beharreko lanak aurkeztuko dizkiete ikasleei. Guztien artean, ezagutzen diren edo Interneten dauden auzoko edo hiriko biztanle migratzaile edo arrazializatuen denden eta elkartearen zerrenda egingo da.

Ondoren, lauzpabost ikasleko taldeak osatuko dira. Taldeak irakasleek ego-

kitzat jotzen dituzten irizpideen arabera osatu ahal izango dira, eta ikasleei horien osaketa erabakitzen uztea ere badago.

2. ZEREGINA: Taldeak osatu ondoren, bisitatuko dituzten denda eta elkar-teak banatuko dira, Afrikako pertsona migratzaile edo arrazializatuak ezagutzeko. Horiekin hitz egiteko eta beraien hizkuntzaz galdetzeko eskatuko diegu.

Elkarrizketarako gidari izan daitezkeen galdetegi labur bat da honako hau:

- Pertsonaren izena eta adina:
- Jatorriko hiria:
- Gaur egun, hemen bizi da:
- Hizkuntza:
- Hitzunak:
- Hitz egiten den herrialdeak:
- Alfabetoa:
- Estatus ofiziala (kategoria nazionala aitortzen zaio?):
- Bitxikeriak:

Halaber, zenbait hitz eta esamolde esaten irakasteko eska diezaiekegu, hala nola:

- Kaixo
- Zer moduz zaude?
- Zer moduz dago zure familia?
- Eskerrik asko
- Ondo
- Adio

3. ZEREGINA: Azalpenean, talde bakoitzak istorio horiek guztiak kontatuko ditu, argitalpen independente bat sortuz, aldizkari edo fanzine estilokoa. Laguntzarako materialetan, ikasleek beren argitalpenak ekoizteko hainbat teknika urratsez urrats ikaste-ko tutorialak aurkituko dituzu.

4. ZEREGINA: Taldeek beren fanzineak amaituta dituztenean, ikastetxeko gainerako ikasle eta irakasleei, familiei eta abarri aurkeztuko dizkiete. Horrek prozesuari benetako zentzua emango dio, eta ikasleek zereginarekin eta emaitzaren kalitatearekin duten konpromisoa handituko du.

Ekitaldi berezi bat prestatu daiteke gure auzoan kultur aniztasuna ospatzeko eta zabaltzeko. Zentroko web-orrian, web instituzionalean edo sare seguru batean ere grabatu eta zabaldu daiteke.

Aurreikusitako iraupena:

- **1. zeregina:** ordubete (saio 1).
- **2. zeregina:** ordubete (saio 1).
- **3. zeregina:** 2 ordu (2 saio).
Beharrezkoa izanez gero, taldeek eskola-orduetatik kanpo lan egin dezakete eta 3. zeregina entregatzeko astebete eman dakieke.
- **4. zeregina:** egun bat edo astebete.

*OHARRA: *Ezarritako denbora gutxi gorabeherakoa da. Lanean ari diren ikasleen ikaste-erritmoen, malgutasun*

instituzionalaren, irakaskuntza-denboren eta abarren arabera egokitzea gomendatzen da.

Laguntzarako materialak:

Zer da fanzine bat?

- <https://es.wikipedia.org/wiki/Fanzine>

Egin dezagun fanzine bat! Tutoriala:

- <https://youtube.com/playlist?list=PLtCKLS4S1pvd8GfMMksctAEL35t-6QksQJ>
- <https://youtu.be/MrWiKNIJtRM>
- <https://redplanea.org/recursos/fanzin-etica/>
- https://ia903206.us.archive.org/5/items/40-zine-dcdapc-digital-af/40_zine_DCDAPC_digital_AF.pdf
- <https://www.sleepydays.es/2016/04/consejos-hacer-fanzine.html>

Jarduera ixteko:

Ariketan gertatutakoari buruzko go-goeta kolektiborako espazio bat irekiko da. Hona hemen hausnarketa eta eztabaida sortzen lagundu dezaketen zenbait galdera:

- Zer egin zaizue deigarrien?
- Zer ikasi dugu?
- Zertaz ohartu gara?
- Nola sentitu gara?

